

СЕКЦІЯ 4. НАСІННИЦТВО, РИНОК СОРТІВ ТА НАСІННЯ

УДК 633.1:633.16

Баліцька Л. М., Юшкевич М. С.

Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева, 15,
м. Київ, 03041, Україна, e-mail: balitska@sops.gov.ua

МОРФОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ НОВИХ СОРТІВ *HORDEUM VULGARE* L. В УКРАЇНІ

Hordeum vulgare L. належить до найпоширеніших сільськогосподарських культур у світовому землеробстві і вирощується ще з доісторичних часів. У світовій структурі ячмінь займає четверте місце після пшениці, рису та кукурудзи, а в Україні посівні площі ячменю ярого займає близько 2,5–3,0 млн га. Ячмінь ярий використовують як продовольчу, технічну і кормову культуру. Із зерна виготовляють крупу і борошно, широко використовують у пивоварній і спиртовій промисловості.

Метою наших досліджень було визначити морфологічні особливості сортів *Hordeum vulgare* L., які занесено до Державного реєстру сортів рослин, придатних для поширення в Україні для подальшого використання в селекції. Дослідження проводили у камеральних умовах. Для морфологічного опису використовували інформацію Офіційних бюлетенів УІЕСР.

За результатами досліджень встановлено, що станом на 13.04.2017 у Державному реєстрі сортів рослин, придатних для поширення в Україні (далі – Реєстр) підтримують 152 сорти *Hordeum vulgare* L. За останні три роки до Реєстру занесено 60 сортів (39,5 % від загальної кількості сортів у Реєстрі). У 2016 році до Реєстру включено 13,8 % від загальної кількості сортів у Реєстрі. Серед них сортів української селекції нараховано 28,6 % від загальної кількості сортів занесених у 2016 році. Завдяки значним зусиллям вітчизняних селекціонерів та рослинників, сучасні сорти ячменю здатні забезпечувати високу врожайність, у зв'язку з чим ця культура посідає вагоме місце в структурі зернових.

Аналіз Реєстру сортів ячменю показав, що основні морфологічні особливості характеризують їх за висотою рослини, формою колоса, довжиною колоса, формою зернівки тощо.

Дослідження виявили, що у Реєстрі сорти, які занесені у 2016 році, представлені сортами середньої висоти, їх нараховано 61,9 % – ‘Мальовничий’, ‘Святовит’, ‘Талісман Миронівський’, ‘Октавія’ та ін. Низькими та дуже низькими за висотою рослини представлені сортами – ‘Тівер’, ‘Гезіне’, ‘Бреннус’, ‘Подив’ тощо. Їх нараховано 38,1 %. За формою колоса у Реєстрі переважають сорти з циліндричною формою колоса – ‘Аксимія’, ‘Віраж’, ‘Петрусь’, ‘Торбелліна’ та ін. Масову частку (85,7 %) становлять сорти з середньою довжиною колоса – ‘Дорінка’, ‘Пайпер’, ‘Вільма’, ‘Корінна’ тощо.

Світові рослинні ресурси: стан та перспективи розвитку

Короткий за довжиною колос відмічено у двох сортів – ‘Бреннус’, ‘Святовит’ та довгим за довжиною колосом характеризується один сорт ‘Крешендо’. Для сортів ячменю властива видовжено-еліптична форма зернівки, лише у двох сортів виявлено ромбічну форму зернівки. Це сорти ‘Мікл’, ‘Крешендо’.

Отже, у результаті проведеної роботи виявлено морфологічні особливості сортів *Hordeum vulgare* L., занесених до Реєстру в 2016 році, за висотою рослини, формою колоса, довжиною колоса, формою зернівки. Так, серед низьких за висотою вирізняються сорти ‘Тівер’, ‘Гезіне’. За довжиною колоса сорт ‘Дорінка’, ‘Пайпер’.

УДК 631.526.3:635.649

Калайда К. В.

*Уманський національний університет садівництва, вул. Інститутська, 1,
м. Умань, Черкаська обл., 20305, Україна, e-mail: k.kalajda@yandex.ua*

СОРТОВІ РЕСУРСИ ПЛОДОВИХ ОВОЧІВ УКРАЇНИ ДЛЯ ВИРОЩУВАННЯ ПЕРЦЮ СОЛОДКОГО З ВИСОКОЮ СПОЖИВНОЮ ЯКІСТЮ

Глобалізація економіки гостро ставить питання про розвиток окремих галузей сільського господарства, які здатні забезпечити світову продовольчу безпеку. Україна входить до провідних світових виробників овочів, тому що овочівництво є однією з важливих галузей сільського господарства. Доброму його розвитку в країні сприяють теплий клімат, родючі ґрунти та забезпеченість рослин світлом.

Однією з перепон до динамічного розвитку ринку овочів в Україні є відсутність високоякісної продукції. Саме якість продукції – основний фактор, котрим керується споживач при виборі того чи іншого товару. Але тільки висока якість не зможе забезпечити повного успіху товару на ринку, необхідно враховувати також й інші показники: господарські, функціональні, естетичні, органолептичні, економічні. Тому визначення конкурентоспроможності господарсько-ботанічних сортів перцю солодкого є невід’ємною складовою оцінки товарознавчої якості овочевої продукції.

Серед робіт, присвячених визначенню конкурентоспроможності товарів провідне місце займають дослідження таких учених, як В. А. Колтунова, О. Литвиненко, О. Старикова, І. М. Лисиці, В. А. Осики, М. М. Лобанова, Ш. Ш. Магомедова, Є. В. Красовського. Однак єдиної методики визначення конкурентоспроможності овочевої продукції наразі немає.

Існуючі на даний час методики визначення конкурентоспроможності мають недоліки, оскільки не існує базових сортів, відповідно до яких слід порівнювати існуючі чи нові сорти, що вводяться. Також відрізняється економічна складова конкурентоспроможності, яка залежить від агротехніки, яку застосовує товаровиробник, цін на паливно-мастильні матеріали, засоби захисту та інші фактори, що визначають собівартість продукції.

Тому доцільно провести порівняльну господарсько-товарознавчу оцінку сортів перцю солодкого, введених до Державного реєстру сортів рослин,

Світові рослинні ресурси: стан та перспективи розвитку